

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELEN

minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
címzendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1—11	1—31	1—61	1—121	1—181	1—241
		széri hirdéskor					
		krft	krft	krft	krft	krft	kr
$\frac{16}{16}$	lap	14	36	70	120	160	200
$\frac{8}{16}$	"	7	18	35	60	80	100
$\frac{4}{16}$	"	3	9	17	30	40	50
$\frac{2}{16}$	"	1	75	450	875	15	20
$\frac{1}{16}$	"	—	90	225	440	750	10

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadják Haasenstein és
Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb.
Mellékletek 5 o. é. fba számítottak, a szükséges
példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina
János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés.

A erdélyi gazdasági egyleti választmány f. év febr. 19-én tartott ülésében azon határozat hozott, miszerint az eddigi, több éven át igen sikeresnek bizonyult eljárás szerint, mindazon hátrálék és folyó alapítványi kamatok és részvénydíjak, melyek az év első negyedében be nem fizetettek, ez idén is postai utánvét útján szereztetnek be, ezen eljárás most annyival is inkább indokolt lévén, mivel f. év január hava óta az egyleti tagok évi járulékaik fejében egyletünk közlönyét az „Erdélyi Gazdát“ ingyen kapják, miáltal az egylet jelentékeny pénzbeli áldozatokra szánta el magát, s minek beösmérésében az évi járulékok pontos kifizetését bizton is remélheti.

Ezen határozatról, — melynek foganatosításával az egyleti pénztárnok bizatott meg — oly megjegyzéssel értesítettnek az egyleti tagok, miszerint az „Erdélyi Gazda“ jelen számával egyidejűleg mindazon tagok évi járulékn nyugtái utánvétbe fognak tétetni, kik f. év június 30-ig ebbeli tartozásaikat le nem rótták; mely esetben — mint eddig is — a postai költségeket, természetesen, a hátrálékos tag tartozik fizetni.

Egyszersmint határozatott, miszerint az „Erdélyi Gazda“ 2-ik félévi folyama csak azoknak fog megküldetni, kik évi járulékaikat kifizették, illetőleg az utánvétes küldeményt kiváltották.

Szolgáljon ennek előleges kijelentése a t. tagoknak tudásul és figyelmeztetésül!

Kolozsvártt, június 30-án 1872.

Dr. Hintz György,
egyleti pénztárnok.

Jegyzeteim az 1871/2-diki télről gyümölcsészeti tekintetben.

(Folytatás és vége.)

I. Azon körte és almafajok, melyek az elmúlt tél folytán legtöbbet szenvedtek.

1. Körték:

- Brabanti Amália, (teljesen elfagyott.)
- Angelina (csak fajtán volt meg nálam; kiépült Angoulême-i herczegnő.
- Arbre courbé.
- Német nemzeti bergamot, (fajtán, teljesen elfagyott).
- Páratlan bergamot.
- Tongre-i körte (De Tongre).
- Clairgeau vajonc.
- Diel vajoncza.
- Gellert vagy Hardy vajoncza, (fajtán.)
- Hollandi vajonc (fajtán)
- Mayr vajoncza, (csak fajtán volt meg; teljesen elfagyott).

Napoleon vajonca. (E faj, noha nyári vesszei elfagytak s törzse és ágai nevezetes fagyfoltokat kaptak, mégis elég és ép gyümölcsöket hozott. Termőrügyei csaknem mind épek maradtak).

Patrnoster vajonca.

Izambert körte

Thuerlinqx vajoncz. (Csaknem teljesen elfagzott. 6 anyafám közül csak egy épült ki törzséről.)

Comperette

Hollandi füge körte (fajfán)

Tougard kobak körtéje (Calebasse Tougard).

Ezée-i jó körte (Bonne d'Ezée.)

Nagy macskafej körte (Catillac)

King Edward's. (Csaknem teljesen elfagzott).

Charneux-i izletes fajfán, (fajfán.)

Tehéntalp körte (Kuhfuss.)

Leon Grégoire.

Madame Adelaide Rèves.

Madame Treyve.

Zöld magdolna körte.

Hellman dinnye körtéje, (fajfán).

Nyári esperes (Runde Mundnetzbirn).

Kis szegfü körte.

Uj Poiteau körte, (fajfán).

Baraczkkörte (Pfersichbirn).

Barna hájkörte (Braun Schemalzbirn; csak fajfán volt meg s teljesen elfagzott).

2. Almák:

Uj, Amerikai alma (Neuer Amerikaner).

Balogh aranykája (hazai, felső-magyarországi faj.)

Jaquin almája.

Királyi karika alma (Courtpendu royal rouge.)

Uj angol páratlan alma, (Neuer engl. nonpareil.)

Skarlát piros páratlan, (fajfán).

Csikos téli paradicsom alma, (fajfán).

Herefordshire parmén, (fajfán.)

Pettyes roppanó peppin (Punktirter Knackpeppin; teljesen kifagzott. Csak fajfán volt meg.)

Ananász reinette, (fajfán).

Champagne-i reinette. (fajfán).

Gásdonki reinette.

Olasz reinette (fajfán)

Királyi reinette, (fajfán).

Párisi fontos reinette, (Reinette de Canada; csaknem teljesen kifagzott ugy a faiskolában, mint a gyümölcsösben.)

Ohio-i arany reinette

Törpe reinette

Piros rosmarin alma

Kent-i szép alma

Wellington

Csak fajfán voltak meg. Két-három éves próba ágaik sokat szenvedtek de kiépültek.

Ugy az almák, mint a körték közt több faj van még gyűjteményemben, melyeket ide kellene soroznom; de mint olyanokat, melyek valódisága még kétes előtttem, hallgatással mellőzöm ez uttal.

II. Teljesen épen maradt körte és almafajok, melyek ép gyümölcsöket is hoztak az idén.

1. Körték:

Douillard Alexandrina.

Courtrai-i ananász körte (Ananasz de Courtrai.)

Congressus emléke, (Souvenir du Congrès; mult nyári vesszei kisebb mértékben e fajnak is szenvedtek).

Nélis Boriska (Barbe Nélis).

Keveron páratlan bergamotja.

Delicat vajoncz (Beurré Délicat; a Van Mons kertből).

Bordeaux-i hérczegnö, (nyári vesszei szenvedtek, de kiépültek).

Van Mons névtelenje.

Antonia vajoncz,

Giffard vajonca.

Erdei vajoncz (Fondant des bois).

Sterkman vajonca.

Ulmi vajoncz.

Császár körte (Beurré blanc; Weisse Herbstbutterbirn).

Vilmos körte (Bon chrétien Williams).

Juliusi esperes körte.

Egri körte, (törzsének kérge némely fán repedést kapott, de küiönben teljesen ép maradt.)

Udvari tanácsos körte (Conseiller v. Marechal de la Cour).

Hoyerswerdai zöld körte.

Csikos Armin körte (Saint Germain panaché.)

Chaumonteli vadoncz (Besy de Chaumontel).

Zéphirin Grégoire.

2. Almák:

Asztrakáni fehér alma.

Féher téli calvil alma.

Müller Emilia.

Gravensteini alma.
 Danzigi bordás (Danziger Kantapfel).
 Cseresznye alma.
 Angol téli arany parmén.
 Downton peppinje.
 Parker kormos peppinje.
 Csikos muskotály reinette,
 Kew-i izletes.
 Sárga Richárd alma.
 Sihulai alma.
 Wilkemburgi Wahr alma.

Nagy reménységem volt, hogy a főnebb elősorolt almafajokon kívül több is hozott volna termést az idén kertemben: de csalatkoznom kelle ebbeli reményemben; mivel a télen 7 termő fajfám, melyekre közel 1000 almafaj volt oltva, veszett ki. E fajok épen kiállták volna a telet, a minthogy a rólok tett fiatal oltások teljeseu épek is, és termettek volna bizonyosan, minthogy 2—3 éves próbaágaik már dúsan meg voltak rakódva gyümölcsbimbóval: de úgy jártak az alattok kifagyott fajfán, mint a halak a tóban, melynek vizét a föld nyelte el vagy lecsapolták. Kileveleztek e fajok mind azon nedvtől, mely beléjük szorult: de csakhamar elhaltak, mert az elfagyott anyafa nem bírta őket többé táplálni.

Álló helyökre ültetett egyéb fajú anyafáim még fiatalok, termésre még nem fordultak; közülök némelyek valódiságáról sem vagyok bizonyos: innét van, hogy csak a főnebb elszámolt kevés fajt mutathatom be ez uttal, mint olyanokat, melyek edzett természetöknél s termékenységöknél fogva nagyon megérdemlik a gyümölcskedvellők figyelmét.

Meg vagyok róla győződve, hogy, ha hazai gyümölcsészeink közül kiki megtenné saját, valódiakul fölismert gyümölcseiről az itt közlötthöz hasonló észrevételeit; — igen jó szolgálatot tennénk hazai gyümölcsészetünk ügyének.

Bárha ily kemény, gyümölcsfáinkra ily kártékony, a gyümölcsészet tanulmányozójára azonban tanulásteljes tél minden században alig egy-kettő fordul is elő: mégis tanácsos lesz a most kényeseknek mutatkozó fajokat minél kisebb, — a most is edzett természetűnek és termékenynek mutatkozókat pedig minél nagyobb mennyiségben elszaporitanunk.

Hogy pedig az ily fajokat, kényeseket úgy, mint edzett természetűeket és termékenyeket, minél nagyobb számban név szerint fölismerhessük: hazafias

tisztelettel kérjük jártasabb gyümölcsészeinket, hogy akár a szaklapok útján ismertessék meg e két osztályba sorozható gyümölcsfajukat; akár pedig azokat a hazafias Erdélyi gazd. egyesület által e czélból kibocsátott kérdőívbe bejegyezni sziveskednének, hogy a czimzett egylethez ily módon betöltve visszaérkezendett ivekről kényes és nem kényes gyümölcsfajaink legnagyobb része egy általános jegyzékbe összeállitható legyen.

Bereczki Máté.

Ministeriumunk öt évi működése.

II.

De a ministerium tevékenysége nem szorítkozott a tisztán állami tanintézetekre, hanem kötelességének tartotta mindenütt, hol a magánügyeket a szakoktatás ügyét felkarolta és iskolákat alapított, segélyzőleg lépni fel s azoknak czélszerűbb működését előmozdítani.

Segélyezte jelesül a községi- és magán-alapítványokból fenntartott s a mult század óta létező nagy-szentmiklósi földmives-iskolát évi 1200 forinttal,

az országos gazdasági egyesület által fenntartott budai vinczellér- és kertészképezdét 2000—3000 frttal;

Hozzá járult a balaton-füredi szeretetháznak gazdasági és kertészeti eszközökkel való felszereléséhez, — mely intézet svájci hasonló menház-intézetek mintájára árva, elhagyott gyermekeket kertészekké és földmivelőkké képez.

Lehetővé tette a kertészeti szaktanítást a kassai tanítóképezdén egy külön évi 1000 frttal fizetett tanár alkalmazása által.

Berendezte a debreczeni tanítóképezdén 1000 frtnyi segélyvel, a debreczeni felső gazdasági tanintézet tanárai által ellátott két éves gazdasági tanfolyamot.

Végre az erdélyi szász nemzeti egyetem költségén 1870. és 1871. években Beszterczen, Medgyesen és Brassón alapított földmives-iskolák közül a brassóit és beszterceit szintén részesítette államsegélyben.

Ezen, a tanintézetek körül minden irányban kifejtett tevékenység már is szép sikert tüntet fel, mert míg 1867-ben az állami intézetekben csak 27 tanár működött és 302 tanuló nyert oktatást, ezen szám 1871-ben tíz állami tanintézetben már 67 tanárra és 552 tanulóra növekedett.

Ugyanezen idő alatt az 1867-ben fennállott két magán-tanintézet 3 tanítóval és 25 tanulóval 1871-ben 6 magánintézetre 13 tanítóval és 81 tanulóval szaporodott, ezen felül pedig a két tanítóképezdén és az állatgyógyintézetben rendszeresített állandó tanfolyamokban 1871-ben már 196 tanuló részesült oktatásban, míg azoknak száma 1867-ben csak 90 volt.

S ezzel befejezván a tanintézet terén történeteket, lássuk a ministerium által a gazdasági szakoktatás körül más irányban tett intézkedéseket.

1. A népiskolai törvény a gazdasági oktatást a népiskolákban hozván be, a ministerium oda törekedett, hogy az e részben járatlan néptanítók a gazdasági ismeretekben némi kiképzést nyerjenek.

E célból a már alkalmazásban levő néptanítók számára rövid 4—6 hétre terjedő gazdasági tanfolyamokat rendezett be Kassán, Keszthelyen, Debreczenben és M.-Óvárott, melyek nagyobb részt a gazdasági tanintézetek tanárai által megtartattak. E tanfolyamok költségei államilag fedeztettek, sőt a megjelenő néptanítók egy része állami segélyben is részesült. E tanfolyamoknak — mint az alábbi kimutatás mutatja — szép számu hallgatója levén, ezen általános elismeréssel fogadott intézmény 1872-ben több helyre, jelesen Erdélyre is ki fog terjesztetni.

1870. Tanfolyamok száma 4, költségek 6.120 frt. tanítók száma 16, megjelent néptanítók száma állami segélyvel 67 saját v. küldők költségén 62, összesen 129. 1871. tanfolyamok száma 4, költségek 7.532 frt. tanítók száma 16, megjelent néptanítók száma állami segélyvel 67, saját v. küldők költségén 231 összesen 298.

Előmunkálatok folynak továbbá az iránt is, hogy ily rövid tanfolyamok egyes külön szakokra nézve is hozassanak be. Így Pesten egy gépészeti és az ország néhány helyein kertészeti tanfolyamok czéloztatnak rendeztetni.

2. A gazdasági szakismeretek terjesztésére alkalmas módnak látszott a vándortanítók működése is, melyre a ministerium 1870. év óta néhány egyént, kiknek száma jelenleg 4, különböző szakokban, u. m. fatenyésztés, len, dohány stb. körül egyelőre kiséretként alkalmazott. Mindazáltal az intézmény nagy hordereje máris élénk elismerésre talált, és hatóságok, községek, gazdasági egyletek vetélkedtek a vándor tanítók meghívásában, sőt többen a gazdasági egyletek és gyűlések közül is vándortanítóknak saját területükön leendő alkalmazását elhatározták, vagy azoknak minél kiterjedtebb mérvbeni alkalmazását kérelmezték. Így a Maros-Vásárhelytt tartott erdélyi gazdasági vándorgyűleket, az erdélyi szász gazdasági egylet, a békésmegyei gazdasági egylet stb.

3. Jótékony hatással voltak továbbá a szakismeretek terjesztésére azon nyilvános előadások és értekezletek, melyek a ministerium kezdeményezése folytán és az állam költségén a téli hónapokban gazdasági tárgyakból Debreczenben az intézeti tanárok által tartattak s részben a sajtó útján is közzététettek.

4. A szakoktatás egyik leghatásosabb eszköze a szakirodalom levén, a ministerium ennek segélyezésére évenként 6000 frtot fordít. Jelesül:

a) nyilvános pályázat útján jutalmazott népszerű munkákat ad ki;

b) megbízás útján népszerű vezérfonalul szolgáló könyveket szerkesztet mind tanintézeti czélokra, mind a nagy közönség számára;

c) népszerű és szakértő bírálat útján jeleseknek ítélt szakmunkák kiadását az írók segélyezése és a költségek elvállalása által lehetővé teszi;

d) bizonyos szakkérdések vagy tárgyak tanulmányozása végett tett kiküldetések eredményeit a küldöttek jelentéseinek kiadása által közzéteszi.

Az ekkép kiadott munkáknak egy tetemes része ingyen osztatott ki részint egyes gazdák közt a gazdasági egyletek útján, részint a néptanítók közt a közoktatási ministerium közbenjárása mellett.

A kiadott és segélyezett munkák és a kiadott vagy kiosztott példányok száma a következő kimutatásban foglaltatik:

Közlemények	Példány
Tanintézetek szervezése	200
Óvári aratógép-verseny	1,000
Gyürky: „Borászati füzetek“	1,000
Lentermelés, népszerű utasítások	2,000
Dohánytermelés „ „	4,000
Komlótermelés, pályamű	2,000
Buza-túltermelés elleni pályamű	1,000
„ „ „ másik munka	1,000
Komlótermelés II.	1,000
Lótenyésztés	1,000
Méhészet, pályamű	2,000
Gyümölcs- és fatenyésztés	9,000
Selyemtenyésztés	800
Állatgyógyászati vázlatok	300
Fatenyésztési vándortanári jelentések és utasítások	42,500
Faiskolai utasítás	1,000
Ásványtan	1,000
Witterungskude	1,000
Mennyiségtan	1,000
Földmívelés	1,000
Gyakorlati gazda	1,000
Növénytermelés	1,000
Állat-, boncz és élettan	1,000
Erdei fák és csérjék	1,000
Pferdekunde	1,000
Sertésenyésztés	1,000
Chem. Analyse	1,000
Éghajlatlan	1,000
Metz: „Obstbaumzucht“	150
Babó: „Weinbau“	200
Lotter: „Bienenzucht“	200
Kodolányi Antal: „Gazdasági napló“	200
Ministeri közlemények a földmiv. osztályból:	
I. évfoly. 1-ső füz. Gazd. szakképzés. Hazai szövegszám	500
I. évfoly. 3. füz. Állatorvosi gyűlekezet. Magyarország selyemtenyésztése	500
I. „ 4. „ Berliini aratógép-verseny	500
II. „ 2. „ Magyarország borászata	500
Összesen	84,550

5. A gazdasági szakismeretek terjesztésére a megjelenő lapok is szolgáltatván czélszerű eszközt, a ministerium „Gazdasági utasítások“ czim alatt több nyelven népszerű gazdasági lapot szerkesztett és azt a 20,000 példányban megjelenő néptanítók lapjához csatolva kiadta, miután pedig ezen lapok kiadása a tetemes költség miatt egy év után megszünt, a meglévő szaklapokat jelentékeny segélyben részesítette. Ily czélból:

az erdélyi gazdasági egyesület évi . . . . . 800 frttal
 a temesvári gazd. egyesület . . . . . 500 „
 a természettudományi társulat . . . . . 500 „
 a „Borászati füzetek“ kiadói . . . . . 800 „
 a „Kertészgazda“ és „Népkertész“ című szak-
 lapok kiadói . . . . . 720 „
 gyámolítottak.

6. A szakoktatás előmozdításának egyik főtényezője a külföld viszonyainak tanulmányozása levén, e célból számos kiküldetések történtek, u. m. 1869-ben 10, 1870-ben 6, és 1871-ben 9.

Az intézeti tanárok tettek:

tanulmányi utakat: 1868: 1, 1869: 4, 1870: 12, 1871: 15;
 hivatalos kisebb utakat: 1869: 2, 1870: 2, 1871: 12.

Ezekon kívül az illető szakközégek ajánlata vagy kikért véleménye alapján egyes magánszemélyek is részesültek tanulmányi kiküldetésekben vagy szólítottak fel egyes szakvizsgálatokra, a lefolyt 5 évben számszerint 29 ízben.

Ide tartoznak azon kiküldetések is, melyek gazdasági tanjelöltek számára a külföldön való kiképzetésük céljából rendszeresítették.

E végezt:

1869 . . . 2 egyén 800 frttal = 1600 frt.

1870 . . . 2 „ 800 „ = 1600 „

1871 . . . 6 „ 800 „ = 4800 „

küldetett ki, kikből már is több jeles tanár és segédtanár vált és a fennálló intézeteken alkalmaztatott.

(Folytatása következik.)

Méhész naptár.

VII. július.

Igen nevezetes kérdés az: hogy évenként hány százalékkal szaporítsuk méh-állományunkat? Erre a felelet csak következők figyelembevételével lehetséges. 1. A vidék alkotása, s a mézhordás minősége, 2. a kedvező időjárás melybe a szaporítást véghez visszük; és a szaporodást-adó törzsek méz- és bogár gazdagsága, 3. a méh-lakok alakja melyből a szaporítás történik, és azoké melybe tétetik, Végtére: 4 hogy a tenyésztő a betételen dő törzseit még szaporítani, vagy ősszel törzseit bizonyos számig leszállítani akarja-e?

Ezen négy pont a méhészetre nézve nagyon fontos, és csak ha ez mind kellő figyelembe vétetik, csak akkor lesz némileg lehetséges fenti kérdésre a bizonyos felelet, melytől kezdőméhésznek gyakran egész méhészetének léte vagy nemléte függ.

1-sőre felelet. Oly vidéken mint minő hazánkban a leg t ö b b, melyben favirágzásokor kezdődik a mézhordás ideje és rozs aratás kezdetén végződik; vagy is méz szegény utolsó osztályu vidéken csak is korlátozott lehet a szaporítás.

2-ra Méz szegény vidéken ha május hóban jól sikerült a fa, repce s rétvirágzás kedvező idővel a törzsek méz és népgazdagokká lesznek. Ha június első harmadában igen kedvező idő jár, akkor erősebben szaporíthatók, mintha

májusban kedvezőtlen idő s virágzás lett volna, s törzseink mézszegények lennének, ha mindjárt elég népesek volnának is; továbbá ha a szaporítási időben az idő zordon, hűvös, szeles, méheink keveset vagy épen semmit sem repülhetnek, keveset vagy semmit sem hordhatnak, igen korlátozottan és a legnagyobb vigyázattal szaporítsunk, ha mindjárt méz- és népgazdagok is törzseink, mert az alkotandó mürajokat végpusztulás veszélye érheti.

A 3-ra Ha azon méh-lakok melyekben az új törzsek tevődnek mozgatlan építményűek, úgy minden körülmény közt sokkal kevesebbet szaporítsunk mint a mozgó építményű kaptárokba, mert a mozgó építményű lakokba az új törzsnek lépet, mézet, virágport adhatunk előre nászhozomány fejében, mit közkasokban nem eszközölhetünk, ha csak nincsen mult évről beépített és fennmaradt néptelen kasunk. Sőt ősszel is segíthetünk a mozgó építményű kaptárokon bár veszteséggel, mert még kedvezőtlen nyár után is 10 törzsből jó teelő 5 törzset állíthatunk össze míg közkasoknál, mozgatlan épületeknél, semmit sem tehetünk. Végtére a,

4-ikre feleletül. A mennyiben a méhtartásnál, az élvezet mellett, melyet ezen kedves foglalkozás ad, vég és fő cél lehet a legtöbb méz nyerhetése tapasztalás után az utolsó osztályu vidéken egy nem rajoztatott, vagy mesterségesen meg nem osztott törzs ha a méheknek folyvást olyan hely adatik lép építés- és mézhordásra, mely a királynéra nézve hozzáférhetetlen, általában véve oly törzs többet gyűjt mint más minden rajaival, ebből az következik: hogy oly méhészt ki már meghatározott méhészeti állományának teljes számát elérte, az keveset vagy is csak annyit szaporítson: hogy a bételelésre meghatározott törzsek számát kiegészítse, melyek teljesen anyátlanok, vagy régi elavult kaptárainak lépeit a fiasítási telepben új lépekkel kicserélhesse, vagy öreg terméketlenné vált királynékat fiatal termékenyekkel kicserélhesse. Ily esetben 25 százalékos szaporítás elegendő.

Kezdőméhésznek kinek tervezett méhészt állománya még beállítva nincsen, erősebben kell szaporítania, hogy mi hamarabb célzt érhessen, Veszély nélkül utolsó osztályu vidéken legfeljebb 50 százalékgig lehet szaporítani, vagy is kezdő méhészt kinek 8 törzse van egy nyáron teelő törzseit 12-ig szaporíthatja.

Mentől biztosabban akarja törzsét szaporítani, annál kevésbbé kell anyatörzseit meggyengíteni, mert ezek elgyengülésével telepének végpusztulását és nem gyarapodását idézheti elő. Az utolsó osztályu vidéken 50 száztóli szaporítás is már merész tény, 33 $\frac{1}{2}$ százaléka a közép szám. Hogy gyorsan célzt érjen a kezdőnek biztosan kell haladnia. Ha áldozattal akar előre menni, vegyen rajokat de anyakassait ne gyengítse el, mert a vétel kevesebb áldozat mintha jó törzseit koczkáztatja. A tapasztalás különben is azt igazolja: hogy mennél többet ohajt a kezdő, annál kevesebbet nyer.

Utolsó osztályu vidéken július hóban nem kell többé rajoztatni, legfeljebb június 20-ig készen kell lenni a szaporítással, hanem júliusban legyünk ügyelett, hogy méheink hasztalan ne fiasítsanak és ne építsenek.

Ez az összes méhészet legfontosabb gyakorlati tana, a fiasítás és lépépités roppant sok mézbe kerül, és itt azon kérdés támad: hogy miként cselekedjék a méhészt hogy méhei a méz nyereség rovására ok nélkül ne fiasítsanak s ne építsenek, vagy is minő elővigyázattal legyünk: hogy méheinket akadályozzuk az év bizonyos szakában s hogy a fiasítás és lépépitést beszüntessék, s így mentől több méznyereséghez jussanak.

Ha kaptárunk fiasítási telepe teljesen beépítve s hereléptől megtisztítva van, más helyen méheinket soha dolgozni ne engedjük mint az elkülönözött és a királynéra nézve hozzáférhetetlen méztárban; a királynét június utolján vagy legfeljebb július elején a kaptárokból végképen fogjuk ki; hogy ezt megtehessük, tavasszal, soha se vágjuk rövidre kaptáraink lépeit, mert a mézhordás idenye alatt a méhek azokat ismét kiépítik, mely építésre igen sok mézet felhasználván, előleget éléstárukba annyit sem gyűjthetnek mint a metszetlen törzs, mert a legnagyobb hordás idenyén a szaporítási képességet legnagyobb mértékben kifejtő királyné, a méheknek mintegy sarkában van és az alig felére épített sejteket is tele rakja tojással, nem tekintvén hogy az építés nagyobb része herelépekből áll, s így a nagy mennyiségű herefiasítás is elősegítettik.

Ha azonban a viaszépitmény ki nem metszetik, a királynének a fiasításra az első lépekben, a méheknek a mézhordásra a hátsó lépekben elég helyük lévén az ártalmas hereszaporodás is lehetetlenné válik. A tavaszi metszés hátrányaira nem tudom eléggé figyelmeztetni méhésztársaimat, minden vidéken és méhlokban esztelen és káros ez — a szegény vidéken pedig a méhészet végpusztulásával azonos. Ezen a vidéken a hordás vége július utolja vagy pedig augusztus eleje, és így mindazon méhek melyek június utolján rakott tojásokból kelnek ki, vagy semmit vagy igen keveset hordhatnak, a mennyibe a tojás kikelésére 20 nap, és a kikelésétől míg a méhek hordásra kirepülhetnek legalább 14 nap kívántatik. Ha tehát a királynét június utolján vagy legfeljebb július elején a kaptárból eltávolítjuk, ennek folytán minden további tojásletétel és így a felesleges szaporodás is megszűnik.

A dolgozó méhek nem lévén a fiasítás gondozásával elfoglalva, minden tevékenységüket addig még az ifjú királyné ismét fiasítani kezd egyedül a méz és virágpor gyűjtésére fordíthatják, a mi ugyszólván a hordás fogytáig tart.

Tapasztalás igazolja: hogy minden így kezelt kaptár általában véve 12 font méz többletet mutat, oly kassal szemben, melynek királynéja el nem vétetett.

A királyné kivételét következőképen közlöm. Minden lépet kiszedeck, és a léptartóra akasztom mindaddig míg a királynét meg nem lelem. Azután beleteszem a királynét egy 4—6 lépet tartalmazó kis kaptárba és a fiasítási lépekről annyi méhet seprek kosszá mennyit a kis lak befogadhat, mert az öregebb méhek úgy is anyakaptárukba visszarepülnek. Ezen kis törzsnek a hordás ideny végével mindég van legalább szép anyalépe fiasítás s mézzel beépített rájája.

A királynéktól megfosztott kaptárokat 9—10 napra ismét szejjszedem, egy királyi böleső kivételével a többi

anyaházat nehogy rajt bocsásson mely által a cél tévesztve volna megsemmisitem. A hordás végével megvizsgálom minden így kezelt kaptárt, és ha anyátlant találok rögtön anyát adok neki; egy kis kaptárból beleteszem a fiasítási lépeket, és a királynét kalitkába zárva szinte beleteszem az anyátlan kaptárba szokás szerint, most az anyásításnál igen jó sikerrel egy újabb találmányt használlok, melyet Némethonból most hoztattam, én Harmatozónak nevezem, mert oly finoman lehet vele béprecskelni a méheket mintha mind annyit harmat szállaná meg, cukros vízbe csepegtetek borsos menta olajat, hogy jó szagu legyen és azzal harmatozom be az egész kaptár méheit úgy a királynét is, melyet rögtön szabadon ereszték az idegen méhek közé. Miután a királyné saját szagát elveszté és az illatos harmat által a méhekkel egyszagúvá válik még sem volt esetem hogy mint idegen megtámadtatott volna. Ezen eljárást kényelmesebbnek czélszerűbbnek és biztosabbnak tartam mint a királynét kalitkába zárni, mert volt esetem hogy 4 napi fogság után is leszurták.

Ősszel a kis törzseket megsemmisitem, a méheket a néptelenebb törzsekhez adom, de ha a kezdőnek több mézzeltelt lépe áll rendelkezésére, úgy az apró törzsekből több jó telelő kaptárt is állíthat össze.

Ha a fiasítást bizonyos időben korlátozni tudjuk, úgy a herefiasítást minden időben akadályozzuk, mert a herék egyedüli czéjja csak is az ifjú királynék termékenyítése; annyi, mennyi e czélra kívántatik bármit tegyünk is, mindig lesz.

Mindenekelőtt figyelmeztetem a kezdőméhészt, hogy mint sok méhészkönyvben ajánlva van a herelépek kivágását tavasszal ne eszközölje, mert az ártalmas; a méhek öreg királynéval, ha csak kissé erősnek érzik magokat, rögtön új herelépet építenek s a királyné az új sejteket azonnal heretojással rakja tele.

Legczélszerűbb ha van üres anyalépünk, kívágni a herelépeket és anyaléppel rájáikat kifoltozni, mely foltozást a méhek hamar kijavítanak.

Ha valaki 24 anyatörzset óhajt és 12-től bir olyat, melynek fiasítási telepe beépítve s heretiszta, annak a következőket ajánlom: Jó hordási idenyben a legnépesebb törzs kaptáraiból szedje ki a lépeket a legelső ott hagyva és helyettök akasszon lépkezetekkel ellátott üres rájákat, seperje vissza a királynéval a kaptár minden méheit, s engedje újra építeni. A méhek rajhelyzetébe tétetve nemcsak gyorsan építenek, de csakis szép anyalépeket építenek, így nyerhetünk sok szép anyalépeket. A kivett lépeket tesszük a gyengébb törzsek fiasítási telepébe, melyek ez által csakhamar erős törzssökké válnak.

Azonban ezen műtéttel se tulságoskodjunk, mert igaz hogy igen sok szép lépet nyerünk de mézszegény törzseink is lehetnek ez által. Azért ha 12 tészta törzssel bir a kezdő ebből csak 4-et üritsen ki. Ha a törzsnek idei a királynéja, úgy minden herelépet bátran kivághatunk, mert a méhek ifjú királynéval ritka esetben építenek újra here-sejteket.

A herék herefogók általi kifogása öreg királynék mellett csak julius közepén tud történni. Fialat királynékkal bíró törzseknél bé kell várni még azok megtermékenyül-

nek, nehogy azokat is a herékkel együtt lakadalmi kiröpülésök alkalmával hifogjuk.

Folytatja az öreg

Marosmenti méhész.

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés június 3-án 1872.

1. A Majus 12-iki jegyzőkönyv felolvastatván, — tudomásul szolgál.

2. Ministerium 5015. sz. a. tudatja, hogy a phyloxerape-ték lehető behozatalának megátalásából a megfelelő tilalmi szabályok alkalmazását életbe fogja léptetni, — az átirat egész terjedelmében az „Erdélyi gazdá“-ban közöltetvén, tudomásul szolgál.

3. Kulisseky János úr az erdélyi gazd. egyesületnek az erdélyi kölcsönös jég—és tűzkármentő társulatnál fennálló 2000 frtnyi követelményre nézve öt évi moratoriumot kér, — miután egyrészt az egyesület követelménye még jelenleg is folyó per tárgyat képezi, másrészt már említett társulat ügyeinek mikénti lebonyolítása még a magas kormány által meghatározva nincs, választmány a kérelmet tudomásul veszi.

4. A szőlészeti szakosztály jelenti, hogy Fekete Pál úr a szőlészeti vándortanárságot egy évre ideiglenesen elfogadta s vele együttesen a működés módozata és területe is megállapított, — szakosztály kéréseire nézve határozottatott.

a) A szakosztályi jelentés egész terjedelmében a nmlgú. ministeriumhoz fölterjesztendő, a kegyesen megígért 800 frt. folyósítása s ezen kívül 200 frt. utazási átalány kérelmezendő.

b) Felkérendők Torda, Küküllő, Alsó Fehérmegyék, valamint Aranyosszék és Marossszék hatóságai, hogy a szőlészeti vándortanárt működésében részükről is gyámolítani sziveskedjenek.

c) Utasittatik egyleti pénztárnok úr a vándortanárt úr fizetését havonkénti 66 frt 66 krnyi előleges részletekben f. évi Junius 1-től kezdve kifizetni, s az utalványozandó 800 frtból az előre kiadott részleteket annak idején levonni.

d) A szőlészeti vándortanárt egyleti költségen egy rendbeli jóminőségű szőlész-és borászeszközökkel fog elláttatni, hogy azok hasznát, becsét gyakorlatilag bemutatva, a közönséget okszerű eszközök és szerelvények megszerzésére bírassa.

5. Titkár előadja, hogy Jankó Vincze úr, kinek gyárában April 10. és 12-én a kenyérsütési kísérletek folytak, díjtalanul volt szives eszközölni a költséges kísérleteket, — választmány kedves kötelességének ismeri, e szives önzetlenségért Jankó Vincze úrnak külön átiratban és jegyzőkönyvileg is meleg köszönetet szavazni; a gyár derék mnnkavezetőjének pedig öt forinyt jutalmat utalványoz buzgó fáradozásaiért.

6. Titkár jelenti, hogy a köztelki tavaszi eladásokból 713 frt 58 kr.: folyt be az egyleti pénztárba, s ezen számtételét megvizsgáltatni kéri, — a befolyt összeg tudomásul szolgálván, a számtétel megvizsgálata a kertészeti szakosztályra bizatik.

7. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére, — Szabó Samú és Ladányi Sándor tagtársak kéretnek fel.

G a m a u f V i l m o s
egyleti titkár.

Belföldi lapszemle.

„A gyakorlati mező gazda“ 16-ik számából egész terjedelmében közöljük a következő practicus cikket:

Jó tanácsok jégkárosultak számára.

Nem mulik el év, melyben hallani vagy a hirlapokban olvasni ne lehetne, hogy ezt vagy azt a vidéket a jég egészen tönkre verte. Daczára ennek a gazd. tankönyvek és szakirodalom említést sem tesznek arról, hogy jégverés esetében mi lenne a teendő; ilyenkor az egyes miveleti növények miként tartják magukat; mily fokban és arányban jönnek magukhoz sat. Bátorságot veszek tehát magamnak, az e tárgyban észleletek és tapasztalatokat, részint kísérleteket s a belőlök vonható következtetéseket nyilvánossá tenni, hogy szerencsétlenség esetében a károsultak magukon gyorsan segíteni tudjanak.

Jégkárok ellen minden esetre legjobb intézkedés a biztosítás. De fájdalom, mezőgazdáink nagy része e tekintetben még mindig igen könnyedén gondolkozik; azt vélvén, hogy—mivel határunkat a jég rég óta nem verte el—attól ezentul is meg fognak kiméltetni. Ez azonban, mint a tapasztalás mutatja, nem így van; mert évről évre olvashatjuk, hogy a jég egyszer csak ott is beköszöntött és meghiusítá az aratást, hol emberemlékezet óta mitsem hallottak róla. És ha egyszer beköszöntött, gyakran megesik hogy, egymás után több évben is előfordul, és ismét hosszabb időre elmarad. A biztosítási díj csak 1, 2, 3 százalék; tehát a biztosító intézet csak úgy tarthatja fön magát, ha az egyes vidékek minden 100 évben legfőlebb 3-szor tétetnek végképen tönkre a jég áltl; 33 év pedig oly időköz, mely alatt könnyen elfelejti bárki is, hogy a vidéken valaha jég esett.

De nem elég csak biztosítani; ha nem oda is kell törekednünk, hogy szerencsétlenség esetén a kárt szorgalmunk által mérsékeljük; ennek pedig a különféle növényeknél különféleképp lehet és kell történnie. Ha a jég korán, tavasszal elveri határunkat, akkor — ha más gabona még sikerrel vethető — legtanácsosabb a földet fölszántani és más egyébbel újra bevetni, hogy valamit mégis arathassunk. Ez azonban nem mindig a legelőnyösebb: pl. nagy kiterjedésű jégveréseknél, midőn már sem elegendő vetőmaggal nem rendelkezünk, sem a munka oly nagy mérvben ki nem vehető. Miveleti növényeink legnagyobb része tenyészetük különböző szakában, több vagy kevesebb visszapótló erővel bir, melyet igen előnyösen fel lehet használni, midőn már-már mindent elveszetteknek hiszünk. E mellett földolog, hogy a károsult mezőgazda a szerencsétlenség és ijedelem által fejét és kedvét ne veszítse; hanem eszén legyen és minden eszközt erélyesen megragadjon. A különféle növényneket és köztük az egyes növényeket könnyebb áttekinthetős végett egyenkint fel fogom sorolni és tanácsolni, hogy szerencsétlenség esetében mi a teendő.

A gabona nemek. Ezek virágzásuk időszaka előtt, sokkal nagyobb visszapótló erővel birnak (sokkal inkább felüdülnek), mint gondolnók; s e visszapótló erő annál nagyobb, minél jobb és bujább a talaj, minél termékenyebb a jégverést követő időjárás. Ez utóbbi nem ritka, mivel a jégesők a legmelegebb időben jönnek s egyuttal ellátják a talajt nedvességgel; tehát ha a jégverés után pár nap mulva ismét meleg idő áll be, ez a vissza-

pótlásra igen kedvező. Minél korábban veri el a jég gabonánkat, annál hajlandóbb ez új sarjakat és ezeken új kalászokat hozni, és pedig annál inkább, minél erősebb a talaj. Minél fejlődtebb azonban a növény s minél közelebb áll virágzási idejéhez, elveretése esetében annál kevésbé hajt melléksarjakat; a talajt már annál jobban meghuzta és megéréséhez az idő is annál rövidebb leend. Csupán a tavaszi árpa hajt a virágzás után még 8—10 nap múlva is melléksarjakat; e gabnanem—mint azt minden mezőgazda észlelhette—legszívesebben sarjadzik; s a jégkárosult éppen e tulajdonságát használhatja fel. Az őszi rozs, ha megsértetik vagy megdül, virágzás után szintén hajt még egyes, csekély számú utósarjat.

Minél ifjabb korban sértenek meg a jég által a növény, annál gyorsabban fejlődnek a melléksarjak, melyek—ha figyelmesen vizsgálódunk—már 2—3—4 nap múlva láthatók. Ha a gabonát, mert csak fél vagy $\frac{3}{4}$ -ed részben verte el a jég, lábán hagyjuk, akkor a mellék sarjak azonnal hajtani kezdenek, apránként szárazakat és később kalászokat hoznak, melyek azonban silányak, és sokkal később virágnak és érnek, mint a jég által megkímélt többi gabona; ez oknál fogva kétkelesű gabona leend aratva, melyben a megsértett, könnyű kalászok kihullatják magvaikat, az ifjabbak pedig nem fejlődtek és értek meg kellőképp. A termés tehát csekély, részint e miatt, részint pedig azért, hogy a növény nedvének egy része a letarolt gabnászárak és levelekbe megy, melyek lassudan csak később hálnak el; vagyis más szóval: a tápnedv egy része kárba vész. Ha ez nem történék, azaz ha minden nedv a fiatal hajtásokba menne át, ezáltal nemcsak azok száma sokasodnék, hanem növekedésük is igen előmozdítatnék. E szerint ha a jégverte gabonát—mihelyt meggyőződünk, hogy még számos sarjat hajt—lekaszáljuk és a mezőről elhordatva, takarmánynak megszáritjuk, akkor minden nedv, mit a még tökéletes gyökérszövet nyújt, az új hajtásokba szívárog, és azokat—mindig a talaj minőségéhez képest—többé kevésbé tökéletes növénygé fejleszt. Ez esetben az aratás pár héttel később következik be, de jobb és egyenlőbb leend, mint ha a jégverte gabonát lábán hagyjuk volna.

Ha mezőnket a jég igen erősen elverte, vagy a vele jövő árvíz elborította, akkor a talajt, közvetlen a gabona lekaszálása után, jól boronáljuk meg; ha sovány a föld, vagy ha az elvert gabona fejét már kihányta, akkor kisebb földbirtokosoknál a trágyalével való megöntözés kitűnő szolgálatot tenne. Ha a jégverte, lekaszált gabonát a kármányra felhasználjuk, ugyaz és a még következő aratás által a kár igen mérsékelve leend. Ez utóbbi hozama az előbbivel fordított viszonyban áll, azaz minél nagyobb tömegű a gabona a jégverés idejekor, annál silányabb leend az aratás; míg ellenben minél fejletlenebb a gabona, tehát minél korábban jött a jég, annál többet fogunk aratni.

E kérdésnél, hogy jégverte gabonánkat lekaszáljuk-e vagy ne? a következőket vegyük fontolóra:

- 1) Elég gazdag-e a talaj arra nézve, hogy számos utósarjat várassunk?
- 2) Nem nőtt-e már a gabona igen nagyra, s általa a talaj meglehetősen nem merült-e ki?
- 3) A jégverte gabonát lábán hagyva, minő aratást remélhetnénk, vagy gabonánk hányadrészét verte el a jég?
- 4) Lekaszálás által hány mázsa takarmány lenne nyerhető és mennyit tenne az utósarjak hozama?

5) A költségek levonása után mi fizetné ki jobban magát: a lábán hagyott gabona-e, vagy a lekaszált zöldtakarmány és utósarjaratás együttvéve?

Ha a jég a gabna virágzásakor vagy kevéssel azelőtt jő, akkor a lekaszálásnak—a tavaszi árpa kivételével—nincs értelme, mivel utósarjakra számítani már ilyenkor nem igen lehet. Ha a jégverte gabonát lábán hagyni nem fizetné ki magát, akkor a földet azonnal fel kell szántani és más egyéssel újra bevetni; miről alább bővebben leend szó.

Ha virágzás után köszönt be a jég, akkor rögtön vizsgáljuk meg, vajon a megtörtelt gabnászárak kalásza a talajba nyomattak-e, vagy a fölött szabadon fekszenek és száraik által a gyökerekkel összeköttetésben vannak, habár amazok a jég által többszörösen megtörtettek is? Ez utóbbi esetben—még ha egyetlen szár sem állna is fent—hagyjuk a gabonát érintetlenül, és csak hamar észre fogjuk venni, hogy a növények nem hálnak el, hanem a magvak lassanként növekednek és egy közepszerű termés még nyerhető. Ha azonban az első eset áll be, azaz majd minben kalász a talajba nyomatott, akkor többé mit sem remélhetünk? legtanácsosb tehát—ha még elég idő van reá—a talajt újra bevetni, a jégverte gabonát előbb zöldtrágyául alászántván.

Ennyit a gabnanemekről általán; egyenkint következőket jegyzünk meg rólok.

Az őszi buza. Ha a jég május elején vagy közepén jő, és a buzaszárak még csak 1 lábnyi magassak, ekkor még azokban a leendő kalász mélyen alatt fészkel, Ha a buza oly buja, hogy különben is sarlózni vagy kaszálni kellett volna, az ezen időtörténtjégverés után okvetlen lekaszálandó, még pedig a föld fölött pár hüvelyknyire, hogy a termést ne az utósarjából, hanem lent a szárból már képződni kezdő kalászból nyerhessük. Ha azonban a szárok belsejében a kalászok már 4—5"-re állanak a föld fölött, akkor a levágás 5—6" magasságban eszközöndő, ha t. i. a jég által okozott szártörések a kalászon alul nem találhatók; mely esetben a gabona többé nem növekszik, s a vágás közvetlen a földszíne fölött eszközöndő és a termés utósarjából várandó.

Ha kevéssel előbb jő a jég, mint a kalászok tokjából kifejtőzni akarnának, ilyenkor gyakran megtörténik, hogy a buzaszárak éppen a bentülő kalászok fölött töretnek meg, midőn is nem gondolhatjuk el, miképpen fognak a kalászok előbujni. Azonban csak hamar látni fogjuk, hogy a kalászok a szárból oldalvást törnek elő; legalsóbb részük jő először napfényre, csucsuk pedig a megtört helynél megakadnak; így a kalász lassudan ivet képez, s mivel a tápnedv körforgalma ezáltal akadályozva van, a szem könnyebb lesz. Végre azonban a legtöbb kalász csucsuk kiszabadul és kiegyenesedik. Annyi kalászt fogunk tehát aratni, mint jégeső nélkül arattunk volna, csak hogy a szem könnyebb lesz.

Ha a buzaszárak virágzás előtt tördeltetnek meg a kalászok alatt, akkor termést nem remélhetünk; ez esetben tehát legtanácsosb a gabonát lekaszálni és utósarjaratásból várni aratást.

Ha a jég alkalmával a szárok még csak 1 és fél láb magasak, akkor dús talajon az aratás (ha a gabna a kalászok alatt lekaszáltatik) a teljes aratás hozamának háromnegyedét teheti. Ha a kalászok már közel vannak a kifejtőzéshez, akkor fele,—ha pedig éppen fejlődnek, akkor egyharmada lehet az utósarjaratás a teljes aratásnak.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 12-ik számához, 1872.

Tehát a szerint, a mint a jégkár tetemesebb vagy csekélyebb, kell a lekaszálast foganatosítani.

Virágzás után a buza többé nem sarjadzik, ellenben a szemek tovább fejlődnek, ha a kalászok, száraiknál fogva a gyökereikkel még összefüggésben vannak. A fejlődés természetesen annál erősebb, minél nagyobb ezen összefüggés. Virágzás után tehát csak akkor lehet a lekaszálast jégkár esetében ajánlani, ha a kalászok legnagyobb része a talajba sujtatott,

Az alakor sokkal szívósabb életű, mint a buza. Nála az utóhajtások nagyobb számmal jönnek a megfelelő időre, mint a buzánál, és megtördelt szárainak gyümölcse is jobban és korábban megéri. Ellenben lekaszáltatván, zöldtakarmánya csekélyebb értékű a buzáénál.

A rozs a buzánál valamivel nagyobb visszapótló erővel bír és mindaddig hajt apró sarjakat, míg teljesen el nem virágzott. Rozs után, melyet májushó közepe táján ér a jég, még fele termés várható. Számítsuk még ehhez a lekaszált szalmát, melynek mint takarmánynak tápértéke mindig fölér a zabszalmával: kiderül, hogy a veszteség, teljes jégverés esetében is, a remélt aratásnak legfőbb csak egynegyedére tehető.

Ha a rozs, mielőtt kalászeit kihányta volna, a jég által ez utóbiakfölkött sértetik meg, akkor a kalászok nem bujnak oly könnyen elő, mint a buzánál, hanem növekedésük és fejlődésükben a megtördelt helyeknél megállapodnak. Ez oknál fogva ily esetekben a rozsot inkább le lehet kaszálni, mint a buzát, annyival is inkább, mivel az könnyebben sarjadzik emennél. Az utósarjgabona magatartása megegyez a tavaszi rozssal.

Ha virágzaskor érkezik a jég, akkor a megtördelt gabnából nincs mit remélnünk, az utársarjadásra szintén nem számíthatunk; tehát a talaj felszántandó és más egyébbe bevetendő.

Virágzás után, ha a szárok megtördeltnek is, tovább fejlődik a mag, de csak akkor, ha a kalászok nincsenek a talajba sujtva, hanem rajta szabadon fekszenek; ez esetben tehát legjobb a gabonát magára hagyni, és a remélt teljes aratásnak háromnegyede- vagy felével megelegetni.

A tavaszi árpa mint már említettem, legszívesebben sarjadzik, és e tulajdonságát megtartja mindaddig, míg teljesen el nem virágzott; ezen oknál fogva nála a lekaszálast jégverés esetében minden gabona között leginkább lehet ajánlani. Az árpát csak akkor tanácsos lekaszálni után felszántani, ha elvirágozván, minden kalász és szár a talajba sujtatott; ellenkező esetben tovább fejlődik a mag a megtördelt szárokban is, tehát termésre (habár könnyebb szemmel) lehet számítani.

Az a b utársarjadása csekélyebb mérvű az árpánál, mivel szokottan silányabb talajba vettetik, hol a második hajtáshoz hiányzik az erő. Dús talajon azonban az is erősen sarjadzik, míg bugát ki nem hányt; ez időtől kezdve a virágzás befejeztéig, jégverés esetében, felszántandó, ha csak here nem vettetett alája. A virágzás után megtördelt szárokban szintén fejlődnek könnyű szemek, ha a bugák a talajba sujtva nincsenek.

Ha vörös here vagy füves lóher van a zab közé vetve, akkor a kaszálast, jég esetében, minden fontolgatás nélkül foganatba vethetjük; mert ha a zab nem sarjadzanék is, a here annál bujábban nő, és — ha a zab lekaszálna ennek virágzaskor vagy kevéssel előtte történt — egy tökéletes vágást ad. Ha még korábban kaszá-

tunk, akkor here és nótársarj együtt növekednek, sőt nedves évében a here el is kerüli az utóbbit. Ilyenkor leghelyesebben járunk el, ha zab megérése után lekaszált felköltözött kékvetket szecsává aprítjuk és lovainkkal feltakarmányozzuk; a száraz here, szalma és szemek együttvéve kitünő takarmányt szolgáltatnak.

Ha igen korán jó a jég, és sok gyenge here a talajba sujtatik vagy az árvíz által elsodortatik, akkor a körülményekhez képest néhány font heremagot holdankint újból elvetünk. Oly gabona, mely alatt a here sértetlenül áll, természetesen soha sem szántatik fel.

Ha a jég a zab virágzása után érkezik és a zab igen sűrű, akkor ennek megdülése a herére nézve káros lehet; tehát jól meg kell fontolni, hogy ily esetben mi a teendő: a magvakat megérni hagyni-e, vagy a zabot takarmánynak lekaszálván, a heréből még gy vágást várni. Ez utóbbit, megelőző rozs széna termése esetében, inkább lehet ajánlani. A lekaszálni által előidézett gyorsabb here-növekedés a jégkárt tetemesen csökkenti.

A hüvelyesek lekaszáltatván, nem sarjadzanak; ezek közül csak azon növények nőnek tovább és látszanak utósarjakat hozni, melyek még nem fejlődtek ki vagy el voltak nyomva, melyeknek tehát a lekaszállás kevés sérelmet okoz. Ellenben, mindaddig míg virágzásuk időszaka el nem múlt, megsértetvén vagy csucsai letördeltetvén, igen hajlandók mellékajtásokat hozni, melyek még virágoznak és teremnek. Tehát ha e növényeknek csupán csucsait tördelte el a jég, akkor a 6—8 nap múlva mutatkozó mellékajtások száma és az évszak határozzák meg, hogy a veteményt lábán hagyjuk-e, ezt tenni természetesen előnyösebb, habár a termés csekélyebb lesz is, mint más gabonát vetni későn.

Borsó és lóbabó tekintetben egyformán tartják magukat.

A disznóbabó nem hoz mellékajtásokat, mint az előbbieket; ha azonban szára akkép sujtatik le, hogy azt még néhány rost összetartja, akkor a virágzás és magképzés nem marad el, a lefelé függő szár először ivet képez és később ismét felegyenesedik, a törzset és a lesujtott részt összetartó rostok megerősödnek és a seb beforr. Ha azonban a szár egészen lesujtatik, akkor csupán a tönkön maradt hüvelyek fejlődnek tovább, és a tövön utóhajtások mutatkoznak, mely utóbbiak azonban — ha csak igen korán nincs az idő — termést nem adnak; ez esetben tehát a felszántás van helyén.

A repce föltte érzékeny a jég iránt; benne igen nagy lehet a kár, midőn a mellette álló gabona még alig valamit szenvedett. Nedvdús szára igen könnyen eltörlik, a lesujtott rész azonban a rostoknál fogva szintén igen gyakran függve marad. Ez esetben az történik, a mi a disznóbabónál; a rostcsomó ugyanis megerősödvén, összeforr, a szár fölfelé hajlik, virágzik és magvakat hoz. Virágzás után ezen termőereje a növénynek nagy mértékben csökken.

Ha a szárok (virágzás alatt vagy előtt) egészen lesujtatnak, akkor a levélesuklóokban utóhajtások jelennek meg, melyek virágokat és magvakat hoznak; (de azért még sem leendő az aratás oly gazdag, mint ha a főhajtások megmaradtak volna) ez okból a repcét, virágzás előtt vagy alatt, csak azon esetben kell felszántani, ha teljesen megsemmisített.

A takarmányrépa míg fiatal, jég által ugyanmilyre elverethetik, hogy teljesen megsemmisül; de ilyenkor az utánülte-

áram a légkört jelentékenyen meghűtötte, úgy hogy jun. 17-én reggel a hőmérő alig: 9 C. foknyi meleget jelzett, a napi közép légmérséklet 5 napon át alig: 13.5 C. fokot tett. 9-én reggel derült, azután borongó, délelőtt 11 órakor rövid ideig tartó zápor-esővel. 10-én délkeleti széllel borongó, délelőtt zivataros felhők dk-ről éjszaka dörgéssel vonultak. 11-én borongó: 18.1 napi középmeleggel. 12-én borult, esősídő, déltájt éjszaknyugotról zivatar dörgéssel s esővel érkezett. 13-án borult, a délkeleti szél éjszaknyugotra fordulván aztán éjszakira vált, mely irányban majd nem 9 napig folyvást lengett: 16 C foknyi napi középmeleggel. 14-én és 15-én éjszakai széllel borongó. 16-án reggel és délben borult, estve borongó. 17-én borult, éjszakai szél lengése mellett reggel kevés eső esett, ez vala június hó leghűvösebb napja, mivel közép légmérséklete csak: 11 C. foknyi meleget tett. 18-án reggel és estve borult, déltájt borongó, délután meglehetősen zápor-eső esett. 19-én borongó, éjjel erős éjszakai szél dühöngött. 20-án reggel éjszakai szél lengése mellett borult, délben borongó, estve derült. 21-én borongó, éjszaknyugoti szél lengése mellett kevés eső esett: 18.4 C. foknyi napi közép meleggel. 22-én éjszakai széllel borongó. 23-án borult, kevés esővel. 24-én reggel borongó, azután borult, délután 5 órakor kevés eső esett. 25-én reggel borongó, délután délre fordulván a szél derülni kezdett, estve derült. 26-án reggel déli széllel derült, ezután borongó, a légkör délután: 25.7 C. foknyira megmelegedett.

A légmérő állása 9—13-ig csökkent: 729.70—720.98 p. mm. 13—16-ig emelkedett: 732.31 mm.-ig, 16—26-ig 730—727 mm. között ingadozott.

A turalgató szél az éjszaknyugoti és az éjszakai volt.

Piaczi árak.

Kolozsvártt, 1872. év június 27-ki hetivásár árjegyzéke nagy vékával: Tisztabuza 3 frt 50 kr, elegybuza 2 frt 80 kr, rozs 2 frt 30 kr, árpa 1 frt 60 kr, zab 1 frt 5 kr,

törökbuza 2 frt 70 kr, pityóka 1 frt 60 kr. Marhabus fontja 25 kr, sertéshus 28 kr, bornyuhus 22 kr, szalonna 48 kr, vaj író 80 kr, hájzsir kupa 1 frt 5 kr, pipe párja 3 frt, csirke p. 80 kr, récze p. 1 frt 20 kr, tojás 4 drb 10 kr, egy hosszú öl tűzifa 24 f., rövid 12 frt, deszka párja 1 frt, zsendely ezere 5 frt 50 kr, egy piaci szekér fa 6 frt.

TARTALOM: Értesítés. — Jegyzetek az 187 1/2-ik tétről. — Ministeriumunk öt évi működése. — Méhész naptár VII. — **Társalgó:** — Választmányi ülés június 3-án. — Belföldi lapszemle — Georgikai vitatkozások. — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

(9)

(3—3)

KERESTETIK

egy 3—500 holdnyi birtok Szent Mihály vagy Szent György napkor **haszonbérbe átveendő.** Szives ajánlatokra bővebb felvilágosítással szolgál

a szerkesztőség.

(1)

(5—*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt.

JELENTÉS és FELHIVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég-dij-szabályzatunkat kibocsátók s az ez idei **jég-üzletet** megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint

olesődíjak; káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a Victoria által gyakorolt társas és községi biztosítás; a jég-üzletnek a tüzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.; — az erdélyi közönség előtt országszerte ismeretesek, s bővebb ajánlatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy az idejéig jégbiztosítási díjak, daczára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, lejjebb szállítottak, hogy a megállapított díjak 10-%a leengedtetik, és hogy

a **VICTORIA** az, mely évek óta már Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

A „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt, (főter 26 278 sz. a.)